

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

FELELŐS SZERKESZTŐ:
SZÉP LÁSZLÓ

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Iskoláink és a tankönyv

Lapunk decemberi számában az egyik kartársunk már foglalkozott a tankönyvkérdéssel. Azonban nem találom fölöslegesnek, hogy megint szóba hozzuk ezt az egyik legsürgősebben megoldandó kérdést. Tudom, vannak akik sokat gondolkodnak azon, hogyan kellene áthidalni a könyvkérdés nehézségeit, most már elérkezett az ideje az egyetemleges megoldásnak.

Végefelé járunk az első és sokan a második tanévnek a mindennapos oktatás bevezetése óta. Azt hiszem nemcsak magam vagyok kételyek között, hogy eredményes munkát végeztem-e, vagy nem. Ha talán azt kell megállapítani, hogy nem egészen, hát vizsgáljuk meg az okokat, amelyek miatt a munka részben eredménytelen maradt.

Most, amikor közeledik az év vége és az évelejei anyagot akarja az ember felújítani, szomorúan látja, hogy nehezen megy, jóformán kezdheti előlről, különösen a gazdasági alapszakkifejezések megrögzítése nehéz. Az okok keresése közben rájöttem arra, hogy nem a gyermek a hibás, de nem is egészen a tanító. Aránylag elég sok az anyag, amit a gyermeknek be kell fogadnia és nem is csoda, ha minden támasz nélkül nehezen megy a jelűjtás.

Az egyes iskoláknál felvett tananyag mennyisége sem egyforma, ami a tanterv hiányának következménye (értve a mindennapos oktatást), azáltal, hogy mindenki szabadon oszthatta szét a régi rendszerű I. és II. osztályos tananyagot, ez nem is

voit lehetséges, mivel más-más felfogás mellett egyikünk ezt, a másik mást tart fontosabbnak a tananyagból. Ezáltal néhol talán nagyon sok anyagot vett fel a tanító, amit nem lehet hibának felróni, mivel nincs biztos alap a kiinduláshoz. Különösen fiatal kartársak eshettek ebbe a hibába, mert jómagamon is ezt tapasztaltam.

Ezen körülményen okvetlenül változtatni kell, hogy a következő tanévben ezek a nehézségek ne álljanak elő és ne rontsák a tanítás eredményességét. Tehát a tanterv és utasítás mielőbbi végleges megszerkesztése és ennek alapján az új tanterv szellemének megfelelő új tankönyv kibocsájtása nagyon időszerűvé lett.

Sokan megpróbálkoztunk jegyzet készítésével a tankönyvhiányt pótolni, ami azonban a fennálló rendelkezések értelmében nem szabályos, azonban kényszerűségből ehhez kellett folyamodni. Azzal tisztában vagyunk, hogy ez sem felel meg a célnak, mivel a jegyzet készítés sok időt vesz el, azonkívül a mi növendékeink szellemi fejlettsége még nem teszi képessé őket arra, hogy vázlatzavak lejegyzése esetén egy kerek egészet tudjanak magukban tartani. Ezért kell tanulóinkon, de magunkon is segíteni egy jó tankönyvvel.

Azt is tudjuk, hogy egyes iskolák készítettek kiegészítő jegyzetet, ami azonban megint nem lehet végleges megoldás, mert az a helybeli viszonyoknak megfelelően készült, tehát egyetemlegesen használni nem

lehet. Azt pedig, hogy minden iskola készítsen magának külön-külön tankönyvet, nem lehet az anyagi nehézségek miatt.

Nézzük milyen kívánalmak is volnának egy jó tankönyvvel szemben. Matós kartársunknak teljesen igaza van abban, hogy a tankönyv elsősorban olcsó legyen és minden benne legyen, amit a tanterv tartalmaz. Mindenben egyetértek, csak abban nem, hogy legyen külön közismereti és külön gazdasági tárgyakat tartalmazó könyv. Ismerve tanulóink anyagi körülményeit, nem is lehet megkívánni két könyv beszerzését minden esztendőben, mikor sokszor a szükséges irkák, irószerek beszerzése is nehézségekbe ütközik. Az igaz, hogy a mindennapos oktatásban részesülő tanulóknál ezt már kisebb mértékben tapasztaltuk.

A tankönyvkérdés gazdasági részére volna talán egy megoldás, amit szerény véleményem szerint a mi iskoláinkban sikerrel tudnánk alkalmazni, és pedig a Földművelésügyi Miniszter úr által kiadott és a téli gazdasági tanfolyamokon használt tankönyv. Azonban ez csak a fiú növendékeknél lenne használható, mivel a lányok részére szükséges háztartási ismereteket nem tartalmazza. Kartársaim közül sokan ismerik ezt a kis könyvecskét és meggyőződ-

hettek róla, hogy ez röviden, de velősen tartalmazza azokat a gazdasági ismereteket, amelyeket mi iskoláinkban tanítunk és főként olcsón beszerezhető. Es a könyv használható lenne mind a három évben.

Ez a megoldás szerintem csak akkor volna helyén való, ha egy-két éven belül nem számíthatunk új könyvek kibocsájtására. Ez a könyv felnőtt korban is segítséget nyújtana kikerült növendékeinknek. Tapasztalásból mondhatom, hogy felnőtt gazdáink igen szívesen forgatnák ezt a könyvet.

Kérem kartársaimat ne értsenek félre én nem akarom, hogy olyan színben tűnjek föl mintha propagandát akarnék csinálni, nem — ez távol álljon tőlem, — csupán a tényeket mondtam el.

Végeredményében ezzel a pár sorral csupán az volt a célom, hogy újra előhozzam ezt a kérdést és kérem kartársaimat szóljanak hozzá, hogy ki milyen szemszögből látja a tankönyvkérdés megoldásának lehetőségét és én hiszem, ha sor kerül a tankönyvek megírására minden egyes hozzászólásból tud valamit a tankönyvíró maga és ezáltal mindnyájunk számára hasznosítani.

Sarkad.

Börtsök Zoltán

Hivatalos rész

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Krizsevszky Albin okl. gazdasági szaktanitót állami gazdasági szaktanítóvá a nyirbátori mezőgazdasági népiskolába kinevezte, egyben megbízta az igazgatói teendők ideiglenes ellátásával.

132.677/1942. VI. ü. o. sz. V. K. M. rendelettel 1942. II. 21.

Budapest, 1942. évi február 21-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Kósa Kálmán s. k.
miniszteri osztályfőnök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Oroszi Margit kiskunfélegyházi áll. h. gazdasági szaktanitónőt áll. gazdasági szaktanítóvá kinevezte. (133.127/1941. V. 2. sz. — 1941. december 30).

Budapest, 1941. évi december 30-án.

A miniszter rendeletéből:
Dr. Kósa Kálmán s. k.
miniszteri osztályfőnök.

— **Kinevezés.** A Budapest-vidéki tank. kir. főigazgatóság Csák Attila elemi népiskolai tanítót helyettes tanítói minőségben kinevezte a kiskunfélegyházi mezőgazdasági népiskolához, szolgáltatételre beosztotta.

Agrárpedagógiai bemutató az országos mezőgazdasági kiállításon és vásáron

A zászlódiszbe öltözött vásártelepen mindenféle lázas élet lüktet. De ez a színpompá és fény nemcsak a szem kápráztatását szolgálja, hanem fenn hirdeti az egész világ előtt, hogy a magyar nemzet Európa kulturájának nemcsak gyakori vérző bástyája volt, hanem mindenkor zászlóhordozója is.

A magyar ember köztudat szerint a világ első katonája, amellel ragyogó eredményeket tud felmutatni földjéről is.

Ezen 51-ik mezőgazdasági kiállítás és vásár is beszédesen igazolja, hogy nálunk rend, fegyelem, békés nyugalom, haladás és fejlődés van a termelő munkában is.

Mint ismeretes, a kiállításnak kettős célja van: az egyik a vásár célszerű lebonyolítása, a másik tanítás és propaganda. Ezt az utóbbi célt szolgálják a gazdasági tanügyi intézmények, melyek ez alkalommal is kiállítás keretében ismertették a kitaró munka komoly tanulságait. Valóságos fegyvertárat mutattak be a tanulni vágyó gazdaközönségnek. Így:

I. A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium mezőgazdasági szakoktatásánál.

1. A kecskeméti m. kir. áll. mezőgazdasági középiskola ötletesen ismertette iskolája belső életét. Fényképekben az iskola elméleti és gyakorlati oktatását, a tanulók gyűjteményeit, talajvizsgáló eszközeit.

2. A monori mezőgazdasági népiskola a helyes és helytelen tejkezelést mutatja be a fejestől a tej feldolgozásáig. Művészi képen mutatja be a tej kezelését és annak sokoldalú hasznosítását.

3. A kiskundorozsmai iskola a helyes juhtenyésztést, juhtejfeldolgozást, gyapjukezelést ismerteti, valamint, hogy szikes területen mily fejlett gyümölcskulturát tudott létesíteni.

4. Mosonmagyaróvár képekben és modellekben mutatja be fejlett méhészetét.

5. Szeged-Szatymaz gazdasági iskolája helyi körülményeihez alkalmazkodva a ho-

mokon való kertészkedést és gyümölcs-termelést mutatja be.

6. A komádi gazdasági iskola mint szép eredményről arról számol be, hogy nevelő munkája kapcsán 10 év alatt a községben 6000 gyümölcsfát ültettek.

7. A mezőturi, jászberényi és kunmadarasi iskolák háziipari készítményeikkel tűnnek ki. Ezen iskolák azt is megvilágosítják, hogy a mezőgazdasági népiskolák tananyaga arra is kiterjed, hogy a volt tanítványai a téli hónapokban is hasznos elfoglaltságot találjanak és eltudják készíteni háztartásuk és gazdaságuk részére az egyszerű felszereléseket.

A lányok által készített kézimunkák és felsőruhák, valamint gyümölcs és befőtt kollektívák akármilyen fővárosi kirakatban is diszeleghetnek.

A bemutatott kiállításuk világosan igazolja, hogy ezen iskolatípus célja az, hogy igények felfokozása nélkül munkaszerető, céltudatos, hazafias érzésű, tekintélytisztelő, haladó kigazdát; lánytanulókból pedig a háztartás, kertészet és állattenyésztés körében képzett kitűnő magyar gazdasszonyokat neveljen, akik háztartásukat egyszerűbb ruhaneműekkel, továbbá izletes, vitamindús étellel el tudják látni.

II. A földművelésügyi Minisztérium szakoktatási csarnoka a hazai gazdálkodás terén oly kiváló érdemeket szerzett Festetics családot. méltatja Festetics György gróftól Festetics György hercegig, képekben, szobrokban ismerteti a magyar mezőgazdaság terén kifejtett áldásos munkájukat, valamint azt, hogy értékmérő a közért végzett munka.

A szakoktatási kiállítás keretében a minisztérium a multat szerencsésen egészíti ki a jelen gyakorlatiasságával. Az összegyűjtött emlékek mellett ugyanis a gazdaközönség részére itt gazdasági szaktanácsadó állomás működik, ahol ismert szakemberek akármely érdeklődőnek szakszerű utmutatással szolgálnak.

Én, aki a kultúra egyik őrhelyén teljesítek szolgálatot, az alábbiakról szerettem információt:

a) A kisgazdának arra kell törekedni, hogy a közélet és ipar számára a nélkülözhetetlen anyagok egy részét kitermelje. Különösen olajmagvú növények termesztése elsőrendű feladat. Így a ricinus, napraforgó, takarmánytök, szója, maglen termesztésének felkarolása fontos közérdek. Emellett a hüvelyes növények, valamint a pillangósvirágú takarmánynövények termőterületének növelése a helyes takarmányozás szempontjából szintén nélkülözhetetlen. Ezzel nemcsak közvetlen jövedelemhez jut a gazda, hanem termőterületének talaját is javítja, egyben pedig a gazdaságos trágyafelhasználást teszi lehetővé.

b) A népies állattenyésztés az utóbbi évtizedben sokat fejlődött. Ez azonban csak akkor felelhet meg a kívánalmaknak, ha biztos alapot teremtünk. A jövedelmező állattenyésztés titka ugyanis az olcsó, de emészthető fehérjében gazdag takarmány. A pillangósvirágú takarmánynövények szántóföldi termesztésének kibővítése útján nyílik meg az út a jövedelmező állattenyésztés felé.

A bőséges és helyes táparányú takarmányok állatállományunk létszámát és minőségét jelentékenyen emelik. Ez nemcsak jövedelemtöbbletet jelent, hanem biztosabb jövőt is.

Az istállótrágya mennyiségének emelése nagyobb és biztosabb termésátlagok előállítását és a nagyobb tiszta jövedelmet vonja maga után.

Szakoktatási intézményeink tehát ez alkalommal is sokaknak világított a gazdasági tudományok reflektorfényével, mert hiszen az értelmiséget lelkipolitikája emeli az erkölcsi és anyagi javak magassága felé.

Ezek az iskolák a nép-tömegek szellemét, erkölcsi és anyagi nivóját nemcsak megvédik, hanem növelik, emelik és fokozzák. A gazdasági kultúra fejlesztése ugyanis csak a szellemi kultúra fejlesztésével lehetséges.

Nyilvánvalóan arra is tanítanak ezek az intézmények, hogy a nemzetépítő munkánál, amely immár a békebeli határok szivárványát ragyogtatta fel, a barázdára hulló verejték értékét is becsüljük meg.

Dr. Kőrössi Pál Benedek
tanár, m. kir. gazd. tanácsos.

Debrecen II.

A kishegyesi úton tágas kert veszi körül azokat az épületeket, amelyekbe fiúk és leányok járnak közlelről és távolról, hogy a serdülő korukban azokhoz az ismeretekhez jussanak, amikre az életben olyan nagy szükség van.

Kurdy Sándor igazgató, akivel jó néhány esztendeje együtt jártunk a nyiregyházi gimnáziumba, szívesen fogadott hivatali helyiségében. Elmondom, mi járatban vagyok. Szeretnénk tudni, hogy a mindennapi tanulás mellett, mivel foglalkoznak gyakorlatilag a növendékek. A munka két tagozatban folyik tájékoztat az igazgató. A fiúknak a tavasz nyílásával indulhat meg a gyakorlati munka, tanítás, de a leányoknál most is folyik a gyakorlati életre való nevelés. Az a munka, melyben a leányok gyakorlattal mélyítik ki elméleti

tudásukat. Vajjon mi lehet ez? Lévy Irén tanárnő ad felvilágosítást erről nagyon előzékenyen. Együtt lépünk be a tanterembe, ahol fehér kötényes és fityulás leányok mosolyogva dolgoznak, vagy inkább sűrögnek, forognak a konyhaasztal körül. Szemem megakad a nagy táblán felírt dolgokon. Mai ebéd 20 személyre pöszméte leves, töltött tojás tarhonyával és ősmagyar rétes. — Alatta számvetés, végösszeg 9 pengő 31 fillér, egy személy ebédje 46 fillérbe kerül.

Ez év januárjától három csoportba gyűjtve, minden héten szerdán és csütörtökön főzésben, sütésben való jártasságot tanulnak a lányok. A harmadik osztályban, Arra is rögtön feleletet kapok, hogy miért van három fogás. Ez hozzátartozik a gyakorlathoz, mert másképp egyfogat

ebéd készítésével nagyon sok időt venne igénybe a kiképzés.

Ehhez az oktatáshoz anyagi támogatással is hozzájárul az állam, Debrecen városa és maga az iskola. Amit meg is érdemelnek ezek a jövődöbeli magyar polgárnők, akik kevésből és nagy takarékossgal főznek itt az iskolában és otthon is, ahol kipróbálják iskolai tanulmányaikat.

A főszűly azon van tehát, mit lehet a mai viszonyok között is helyesen felhasználni, illetve megfőzni. A főzésen kívül megtanulják az asztalterítést, a felszolgálat és a társadalmi életben megfelelő módon való étkezési módot. Gyakorlatban megtanulják a háztartási munkához tartozó ruhaneműek, asztalterítők stb. kimosását és a mosogatást is. Megemlítjük, ami természetes is, hogy amit főznek el is fogyasztják. Van gazdasszony, gazda, bevásárló, felszolgáló, stb.

Az így elkészített ebéd készítési módját fűzetükbe jegyzik és megőrzik, hogy alkalomadtán felhasználják. A mosolygó arcok komollyá válnak,

amikor asztalhoz ülnek, mert imádkoznak, aztán felszolgálja, illetve a főztét felkínálja a készítő. Hangosan kell megnyilatkozni kinek-kinek jó e az étel.

Am azért magyar lányok, hogy a vendégszeretben is jártasságot nyerjenek. Vendég is érkezik, aki megdicséri őket. Nem kirakatmunka ez, ami ebben az iskolában folyik, nem műkedvelő szórakozás, de sokkal komolyabb a magyar női hivatás fejlesztése a gyakorlatban. Jó háziasszonnyá, jó anyává nevelni, a vágyakozó leányok színes seregét. A bemutatkozott leányok között vannak kiscgazda, iparos és földműves szűlők gyermekei. E munka nagyban elősegíti a jövő Magyarországnak kiépítését a tűzhely körül is, hiszen a családi életben okosan felhasználni Istennek adományait a legelső feladat. — Elbűcsűzom a kedves útmutatóktól azzal, hogy megnézem a fiúk munkáját is a természet ölében, ahol ma minden talpalatnyi földet be kell vetni és helyesen megművelni. (si.)

Autarchia, élettér és nagytér

A gazdasági tudományok fejlődésének homlokterében talán nem egészen érdektelen megemlitenünk és tisztáznunk egynémely időszerű közgazdasági fogalmat. Nem a természetes fejlődés váltotta ki őket, hanem egyrészt a világháborús bekerítési politika nyomasztó érzése, amely szomorú valósággá vált a háború folyamán, — másrészt az európai mezőgazdasági és ipari termelés rendezetlen és szervezetlen volta s amelynek rendszerbe tömörítése és egységes megszervezése — a kontinentális Európa fogalmát is eredményezte.

A „kontinentális Európa“ fogalom nem azonos az „Amerika az amerikaiaké“ közismert elv analógiájára alkotott „Európa az európaiaké“ jelszóval. Nem azonos azért, mert az elvet eredetileg politikai elszigetelődés óhaja váltotta ki, — míg a „kontinentális Európa“ főleg nem politikai — hanem földrajzi alapon rendszerezett gazdasági ideológia — mégpedig egy egész kontinens kereteinek méreteire alkalmazva.

Tehát nem politikai unió, hanem szerves gazdasági egység.

Autarchia vagy önellátás általában kétféle lehet: vállalt és kényszer alapján álló önellátás. Más szempontból ismét kétféle lehet: részleges és teljes. Az első felosztás alapja az önellátó terület lakóinak érzelmeiben gyökerezik, a második az önellátó terület természeteti adottságait vizsgálja abból a szempontból, hogy mennyire tudja saját szükségleteit ellátni.

Autarchia általában valamely politikai és kulturális egység keretein belül valósulhat meg. Földrajzi szempont — még nem jön figyelembe. De ha van, annál jobb.

Ennél bővültebb fogalom az élettér eszméje, amely egységes földrajzi, gazdasági, és kulturális elveken épül fel — tekintet nélkül az egység alkotó népi elemekre, de azzal a fenntartással, hogy a politikai biztonság minden körülmények között fennálljon. Amíg az autarchia főleg közös érzelmi — politikai és nyelvterületeken

fejlődhet ki, addig az utóbbinál az azonos népi elem már mellékes tényező.

A nagytér fogalmát a természeti szükségyszerűség teremtette meg. Köre valamennyi fogalom között a legkiterjedtebb, meghatározó jegyei között a szigorú természeti egymásra utaltság a legfontosabb. Kulturális elvek már nem fontosak — mert hiszen teljesen elűtő népek tartozhatnak körébe, de mindig a számszerűleg több nép vezetése alatt.

Természetesen ezek a fogalmak a megvalósulásban csak úgy állhatnak meg, ha a fogalmi körükbe tartozó területek bizonyos irányítás alatt állanak. Az autarchiánál fontos a hiányok kiegészítésének elve. Minél több hiány küszöbölődik ki a saját termeléssel, annál jobban megközelíti a teljes autarchia fogalmát. Különböző részeségről beszélhetünk. A különböző termelésű területek kiegészítő forgalmát csakis egységes és központosított vezetés láthatja el. Amelynek főfeladata: *kiegészítő termeléspolitika létesítése*. Az élettér vezető kormányának feladata főleg a termelő piacok felkutatása és forgalmának lebonyolítása. Kiegészítő termelési elvek természetesen itt is, de nem az önellátás hátsógondolatával. Legnehezebb feladata van a nagytér irányító szerveinek: természeti szükségyszerűség elveit kell a politikai ellentétekkel egybehangolni s így termelőpiacokat kutatni és a termelést egységesíteni. Autarchikus vonzalmak ha nincsenek is, a nagy földrajzi egységből mégis adóttak — és a

nagytér tudja leginkább megvalósítani: mert ide a legkülönbözőbb gazdasági területek tartozhatnak, amelyek egymás természetes kiegészítői.

Hazánk — az Istenáldotta Kárpátmedence — autarchiára erőtlenségre, és a nagytér egységnek kicsiny. Eddigi tanulmányaim szerint az élettér az a keret, amelyben eddig is és ez után is tud boldogulni, bár ugylátszik, hogy az európai újárendezéssel délkelet-Európa érdekkörébe fog tartozni. Talán nem is, hanem inkább a Duna-államok nagytérét fogják — mint szerves földrajzi és gazdasági egységet — egybekapcsolni.

Tisztáznunk kell még az irányított és kényszergazdálkodás elveit. Mind a kettő előzetes tervet tételez fel, de módszerben különbség van: az irányítás az, hogy hogyan kellene, a kényszer az, hogy hogyan kell a termelést egységesen végrehajtani. Természetesen jobb a belátáson és a kedvező érzelmi, érdek-tényezőknél felépülő irányítás, mint a meg nem alkuvásból eredő kényszer. Nyomukban rendszerint politikai hatások járnak.

Általában és röviden így összegezhetjük az elmondottakat: autarchikus, élettér és nagytér megvalósulások csak erős központosítás mellett jöhetnek létre; a központosítás feladata általában a termelés egységes megszervezése — akár belátás, akár kényszer alapján.

Sajógyömör.

Hainóczy Vilmos

A tanító mint törzskönyvvezető

A nyolcosztályú népiskolai törvény, illetve ennek végrehajtása tárgyában kiadott Népiskolai Utasítás a tanítói munka megbecsülésében és értékelésében új fejezetet nyitott. Jövőben a községekben a törzskönyvvezetői teendőket csaknem kizárólag a tanítók látják el és csupán egészen kevés lakosu helységekből végzi ez a munkakört a jegyző.

A törzskönyvvezetői fogalommal először az iskoláztatási kötelesség teljesítésének biztosításáról szóló 1921. évi XXX. t. c. végrehajtása tárgyában a V. K. M. 130.700. sz. a. kiadott rendeletében találkoztunk. Ennek ellenőrzése érdekében állították fel ezt a szervet.

A rendelet 13. §-a szerint a tankötelesek nyilvántartására szolgáló törzskönyv-

vet kis és nagyközségekben a kör-, illetőleg a községi jegyző vezeti. Azokban a községekben, ahol ez bármilyen okból szükséges — az iskolafenntartó hozzájárulása mellett — a vármegyei kir. tanfelügyelő a járási főszolgabíróval egyetértően nyilvános népiskola tanítóját is megbízhatja e munka elvégzésével. A rendezett tanácsú, valamint a törvényhatósági joggal felruházott városokban a törzskönyvek vezetésére a városi tanács jelöl ki tisztviselőt, de ezzel a feladattal a tanács az iskolafenntartó hozzájárulásával s a vármegyei kir. tanfelügyelővel egyetértően a városban működő nyilvános népiskola egy, illetőleg a szükséghez képest több tanítóját is megbízhatja.

E rendelet alapján a törzskönyv vezetését az ország nagyobb részében szerény, de mégis kielégítő díjazással a tanítók intézték, főként azért, hogy a jegyzőket ne terheljék újabb munkakörrel és a közigazgatást ezzel se lassítsák.

A törvényben és a rendeletben lefektetett elvek a tanítóóság lelkiismeretes munkája következtében az élethez simultak. Eredményét nyomban érezni lehetett.

Néhány év múlva azonban takarékosági okokból a törzskönyvvezetői díjazás megszűnt s ekkor a törzskönyv vezetése teljesen a jegyzők hatáskörébe került.

A 26.000/1941. V. K. M. sz. rendelettel megjelent Népiskolai Utasítás 8. §-a szerint törzskönyvvezetői munka az ezernél nagyobb létszámú községben, valamint a huszonezernél nem nagyobb létszámú megyei városokban kizárólag a nyilvános népiskolai tanítók feladata. Ezt a rendelkezést alkalmazni lehet az ezernél kisebb lélekszámú község törzskönyvének vezetésére is, ha ezt a helyi viszonyok célszerűvé teszik.

Megnyugvással állapítjuk meg, hogy ez az intézkedés a tanítói felügyeleti rendszer beállítása után most erre a szerepre is a tanítóóságot várja, illetve a múltban ezen a helyen kipróbált munkájára is nagyobb mértékben számít. A rendelkezésnek ebben a pontjában elégtételt lát a tanítóóság.

Különösen figyelemre méltó az a körülmény, hogy a jövőben a tanítók közül a kir. tanfelügyelő és a járási főszolgabíró (megyei város polgármestere) javaslatára az *alispán* jelöli ki a törzskönyvvezetőt.

Ezzel a rendelkezés nemcsak a betöltendő munkakört emeli ki, hanem a tanítóóság munkájának nagyobb megbecsülését is hangsúlyozni kívánja. De ugyanekkor nyitott kapu áll e kívánságot kifejező kérdés előtt: vajjon nem volna-e célszerűbb, ha a törzskönyvvezetőt a kir. tanfelügyelő javaslatára a tankerületi kir. főigazgató bízná meg, a működésének felülvizsgálata pedig a kir. tanfelügyelő és nem a járási főszolgabíró hatáskörébe tartoznék?

A törzskönyvvezető munkájára vonatkozó részletes intézkedéseket bizonyos aggodalommal olvassuk. Hatáskörét nagyon korlátozzák. Ha a törzskönyvvezető tanító más hatóságokkal érintkezik, azt nem közvetlenül teszi, hanem a községi előjáróság (polgármester) útján. Ez az ügykezelést nagyon megnehezíti és meglassítja. Különösen a tanév elején lesz érezhető a torlódás a rendelkezés rugalmasságának hiánya miatt és így a lényegre lesz káros hatással. Ezen mindenképpen változtatni kell. Nagyobb felelősséget, több hatáskört kell biztosítani a törzskönyvvezető számára.

A Népiskolai Utasításban mindjárt megjelenésekor egyéb olyan pontokat is találunk, amiket módosítani kell, ha azt akarjuk, hogy a gyakorlati életben gyors eredményeket érjünk el. (Ezekre talán később még kitérünk.)

Mindenesetre fontos körülmény az is, hogy a törzskönyvvezető tanító munkájában a községi jegyzőnek nem alárendeltje, csak vele együttműködő hivataltársa legyen.

A törzskönyvvezető jelölésére vonatkozó előkészületek országsszerte most folynak. A közeljövőben már megtörténnek a megbízások és a tanítóóság megkezdheti munkáját az új feladatkörben.

Biharkeresztes,

Fényes Kálmán.

H I R E K

— **A Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete** nevében az elnök dr. Kreitl Géza miniszteri tanácsos urnál tisztelgett. Örömtünknek adott kifejezést, hogy ismét visszajött ügyeinket intézni és hogy mint helyettes Ügyosztály főnökönként tisztelhetjük. A Tanácsos ur meleg szavakban mor. dött köszönetet és a multban tapasztalt jóindulatáról mindenkor biztosítja karunkat.

— **A kiállítás eredményei.** A mezőgazdasági kiállításon résztvevő iskoláink közül a „Pigniczky vándorserleget” a bírálóbizottság monori iskolának ítélte, míg a kunmadarasit elismerő dícséretben részesítette és díszoklevéllel tüntette ki. A csongrádi iskola első díjat nyert kiállított kacsáival.

— **Ezüstkalászos gazdaavatás.** A földművelésügyi minisztérium Mikepércs közfésben „Ezüstkalászos” téli gazdasági tanfolyamot rendezett, melynek záróvizsgálója f. év február 15 én volt megtartva. A tanfolyam végén 43 gazdát avattak ezütkalászos gazdává. A tanfolyamot Czakó József a debreceni I. sz. mezőgazdasági iskola igazgatója vezette s fáradhatatlan, hazafias szellemű munkásságának eredménye volt az a szép záróvizsga, melyet Farkas Elemér középfokú gazdasági tanintézetű igazgató elnöklése mellett tartottak meg. A vizsgán jelenlévő vendégek, köztük igen sok hajdúbagosi gazda, meglepődten hallgatták a gazdák illetve hallgatók a rövid, de alapos tudást eláruló feleleteit s előadásait s azzal az érzéssel hagyták el a vizsga színhelyét, de nem csak ők, hanem maguk a tanfolyam hallgatói is, hogy 3 hónapon keresztül hasznos, eredményes munkát végeztek.

— **Debrecenben, az I. számú gazdasági népiskola** szép ünnepség színhelye volt. Fehérnemű szabás-varrás kézimunka tanfolyam vizsgáját tartották március 8-án. Előkelő és nagyszámú vendégek tették még bensőségebbé a tartalomban gazdag vizsgát. Jelen volt: Bendák Gyula tanügyi tanácsos és dr. Borsa tanügyi titkár a tanfelügyelőség részéről. A községi iskolaszék részéről Veress István tanügyi tanácsos, Juhász né Jablonczai Piroska. A testvér iskola (II. számú) tantestületéből dr. Horváth Ferencné, Lévy Irén gazd. szaktanítónők.

A hallgatók a mindennapos I.-II. osztályokból kerültek ki. November első napjaiban kezdődött e tanfolyam és a hideg, zord télben szorgalmasan, soha nem lankadó kitartással járt a tanfolyamra 22 növendék, akik most ott szorongó lélekkel várták, nemzeti színű szalaggal hajukban a vizsga kezdetét.

Czakó József az iskola igazgatója megleghangú közvetlenséggel üdvözölte a megjelent kedves vendégeket, röviden beszámolván a tanfolyamról, annak indulásáról és folyaináról. Egyben felkérte a tanfolyamot nagy buzgalommal vezető Coriáry

Felelős kiadó: Kurdy Sándor orsz. egy. elnök. - Vesszősi nyomda Kiskunfélegyháza. - Nyomdáért felelős Tóth Miklós. 3340

Istvánné Oross Anna szaktanítót a vizsga megkezdésére. Meglepő volt a sok szabatos felelet. Pergett a kérdés, röppent a felelet: textil ismeretével vezette be a vizsgát, majd fehérnemű szabásrajzokkal telt el egy egész óra. Szünet után egy kis izelítő a felső ruha ötletes átalakításairól, ócska elhasznált ruhákat varázsoltak ujjá.

A szünetben, a készített munkákból összeállított, mint egy 80 darabot számoló, kiállításon került bemutatásra a meglepő szép és értékes eredmény! Fehérnemű, kézimunka, — különösen a rongyokból kockákban kötött pokrócok nagy tetszést arattak, — felső ruha, foltozás, javítás. — Nem is hinné az ember, ha nem látná, hogy egy kis ügybuzgalommal és szeretettel mennyi mindent össze lehet hozni még ma is. Az érdem elsősorban Czakó József igazgatóé aki megszervezte a tanfolyamot, majd a fáradságot nem ismerő Coriáry Istvánné Oross Anna gazd. szaktanítóné, a a gyermekek szeretett „Annuska néni”-jé é.

Itt említjük meg, hogy az I. számú iskola tantestületével karöltve rendezi meg a debreceni „Mansz” az első, — az országban második — háztartási alkalmazottak, foglalkoztató tanfolyamát. A tanfolyam gyakorlati és oroszlán részét Pápay Mihályné Fekete Julia gazd. szaktanítónő fogja végezni. A tanfolyam április 7-én kezdődik 10 héten át, heti: 6 órás lesz. A főzés, mosás, vasalás, foltozás, takarítás gyakorlati részen kívül, részülnek a hallgatók táplálkozástani, egészségápolási, vallás erkölcsi, írás olvasás, számolási oktatásban is. Az eredményről majd beszámolunk.

A szerkesztő postája

Fp. Dorozsma. A hosszú és szigorú téli nyomai lassan elsímulnak és az idő javulásával a természet ereje kerekedik felülre. A gondozatlan virágok jó kezekben kiheverik a négyhónapos nélkülözést, csak fokozottabb türelemre va szükség.

Soroksár. Jelen számunkban teljes feleletet talál a kérdésre. Az idő mutatja meg, amibe — talán jó is — nem látunk bele.

Tanfolyam. F. évi januári számban ugyar-ezen helyen megtalálja.

Iskolák! Rövid iskolai híreket minél többet kérünk, ilyenek iránt mindenki érdeklődik és mégis olyan kevés érkezik. Így töltheti be lapunk igazán a kapocs szerepét is.

Kiadótulajdonos: Gazd. Szaktanítók Országos Egyesülete. Előfizetési díj: Egy évre 8 — pengő. — Az előfizetési- és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanítók Orsz. Egyesülete főpénztárának Kisujszállásra az 54.135. csekkszámán fizetendő. Megjelenik augusztus hó kivételével minden hó 1-én

Szerkesztőség: Kiskunfélegyháza.

— Az egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják. —